Kierkegaard: Niet te geloven!

Eerste avond

Opzet van deze cursus

Kierkegaard over...

Geloof

Absurditeit

Waarheid

Zelfwording

Liefde

Opzet van deze cursus

Oriënterend gesprek

Biografische schets

Bibliografische schets

Fragment 1

Fragment 2

Fragment 3

Praktische informatie

© Timon Beeftink

Oriënterend gesprek

Wat betekent geloven voor mij?

Opzet van deze cursus

Oriënterend gesprek

Biografische schets

Bibliografische schets

Fragment 1

Fragment 2

Fragment 3

Praktische informatie

© Timon Beeftink

Biografische schets

Jeugd

Regine

Socrates

Corsaren

Deense staatskerk

Begrafenis

Opzet van deze cursus

Oriënterend gesprek

Biografische schets

Bibliografische schets

Fragment 1

Fragment 2

Fragment 3

Praktische informatie

© Timon Beeftink

Bibliografische schets

Of/Of (1843)

Vrees en beven (1843)

Het begrip angst (1844)

Filosofische kruimels (1844)

Afsluitend onwetenschappelijk naschrift (1846)

Wat de liefde doet (1847)

De ziekte tot de dood (1849)

Oefening in christendom (1850)

Opzet van deze cursus

Oriënterend gesprek

Biografische schets

Bibliografische schets

Fragment 1

Fragment 2

Fragment 3

Praktische informatie

© Timon Beeftink

Fragment 1: Gilleleje

“Het komt erop aan mijn bestemming te begrijpen, te zien wat de godheid eigenlijk wil dat *ik* doe, het gaat erom een waarheid te vinden die *voor mij* waarheid is, de *idee te vinden waarvoor ik wil leven en sterven*.” (SKS 17, 24)

Opzet van deze cursus

Oriënterend gesprek

Biografische schets

Bibliografische schets

Fragment 1

Fragment 2

Fragment 3

Praktische informatie

© Timon Beeftink

Fragment 2: Brief aan Peter (1)

“Vergeet vooral niet de plicht om jezelf lief te hebben, laat het feit dat je op een bepaalde manier buiten het leven bent geplaatst, dat je verhinderd bent om actief in het leven in te grijpen, en dat je in de domme ogen van een drukke wereld overbodig bent, laat dat alles jou vooral niet beroven van het beeld dat je van jezelf hebt, alsof in de liefdevolle ogen van een wijze wereld jouw leven, als dat in …

Opzet van deze cursus

Oriënterend gesprek

Biografische schets

Bibliografische schets

Fragment 1

Fragment 2

Fragment 3

Praktische informatie

© Timon Beeftink

Fragment 2: Brief aan Peter (2)

… innerlijkheid wordt doorgebracht, niet evenveel betekenis en geldigheid zou hebben als dat van elk ander mens, en aanzienlijk meer dan de drukke, drukkere en allerdrukste haast om — het leven te verspillen en zichzelf te verliezen.” (SKS 28, 48)

Opzet van deze cursus

Oriënterend gesprek

Biografische schets

Bibliografische schets

Fragment 1

Fragment 2

Fragment 3

Praktische informatie

© Timon Beeftink

Fragment 3: Het Ogenblik

“Ik ben geen christen en ongelukkigerwijze kan ik aantonen dat de anderen het helemaal niet zijn, nog minder dan ik. Zij beelden zich maar in dat ze christen zijn, ze praten zich aan of zij (de dominees) maken het anderen wijs dat ze het zijn, zodat de nering van de geestelijkheid florerend blijft.” (SKS 13, 404)

Opzet van deze cursus

Oriënterend gesprek

Biografische schets

Bibliografische schets

Fragment 1

Fragment 2

Fragment 3

Praktische informatie

© Timon Beeftink

Praktische informatie

beeftinktimon@gmail.com

https://kierkegaardniettegeloven.wordpress.com/

http://www.sks.dk/forside/indhold.asp

Opzet van deze cursus

Oriënterend gesprek

Biografische schets

Bibliografische schets

Fragment 1

Fragment 2

Fragment 3

Praktische informatie

© Timon Beeftink

Kierkegaard: Niet te geloven!

Tweede avond

Abraham en Isaak (1)

“Hij zei: Neem toch uw zoon, uw enige, die u liefhebt, Izak, ga naar het land Moria, en offer hem daar als brandoffer op een van de bergen die Ik u noemen zal. Toen stond Abraham ‘s morgens vroeg op, zadelde zijn ezel, nam twee van zijn knechten met zich mee, en Izak, zijn zoon. Hij kloofde hout voor het brandoffer, stond op en ging naar de plaats die God hem genoemd had.” (Gen. 22:2-3 / HSV)

Abraham en Isaak

Vrees en beven

Abrahams beweging

Problema I

Problema II

Problema III

Kierkegaards motief

In gesprek

© Timon Beeftink

Abraham en Isaak (2)

Hoe komt Abraham op je over?

Wat vind je van Abrahams bereidheid om Isaak te offeren?

Wat zegt dit verhaal over het wezen van geloof?

Abraham en Isaak

Vrees en beven

Abrahams beweging

Problema I

Problema II

Problema III

Kierkegaards motief

In gesprek

© Timon Beeftink

Vrees en beven

“Niet alleen in de wereld van de handel, maar ook in die van de ideeën houdt onze tijd ein wirklicher Ausverkauf [een echte uitverkoop]. Alles is voor zo’n spotprijs te koop, dat het de vraag is of er op het laatst nog wel iemand een bod wil doen.” (VB, 9 / SKS 4, 101)

Abraham en Isaak

Vrees en beven

Abrahams beweging

Problema I

Problema II

Problema III

Kierkegaards motief

In gesprek

© Timon Beeftink

Abrahams beweging

“[W]at mijn ziel verschrikt is dat men zijn verstand kan verliezen en daarmee heel de eindigheid — waarvan het verstand de wisselmaker is — om dan toch, krachtens het absurde, juist diezelfde eindigheid terug te winnen.” (VB, 40 / SKS 4, 131)

Abraham en Isaak

Vrees en beven

Abrahams beweging

Problema I

Problema II

Problema III

Kierkegaards motief

In gesprek

© Timon Beeftink

Problema I

“Bestaat er een teleologische suspensie van het ethische?” (VB, 59 / SKS 4, 148)

Abraham en Isaak

Vrees en beven

Abrahams beweging

Problema I

Problema II

Problema III

Kierkegaards motief

In gesprek

© Timon Beeftink

Problema II

“Bestaat er een absolute plicht tegenover God?” (VB, 73 / SKS 4, 160)

Abraham en Isaak

Vrees en beven

Abrahams beweging

Problema I

Problema II

Problema III

Kierkegaards motief

In gesprek

© Timon Beeftink

Problema III

“Kon Abraham het ethisch verantwoorden dat hij zijn voornemen voor Sara, voor Eliëzer en voor Isaak verborg?” (VB, 87 / SKS 4, 172)

Abraham en Isaak

Vrees en beven

Abrahams beweging

Problema I

Problema II

Problema III

Kierkegaards motief

In gesprek

© Timon Beeftink

Kierkegaards motief

“Toen de markt voor specerijen in Holland eens slap was en de prijs laag, lieten de kooplui een paar scheepsladingen in zee zinken om de prijs weer op te schroeven. Hebben wij iets dergelijks niet nodig in de wereld van de geest? (VB, 129 / SKS 4, 208)

Abraham en Isaak

Vrees en beven

Abrahams beweging

Problema I

Problema II

Problema III

Kierkegaards motief

In gesprek

© Timon Beeftink

In gesprek

Welke rol speelt het absurde in mijn geloof?

Abraham en Isaak

Vrees en beven

Abrahams beweging

Problema I

Problema II

Problema III

Kierkegaards motief

In gesprek

© Timon Beeftink

Kierkegaard: Niet te geloven!

Derde avond

Wat is waarheid?

“Pilatus zei tegen Hem: Wat is waarheid? En nadat hij dat gezegd had, ging hij opnieuw naar buiten naar de Joden, en zei tegen hen: Ik vind geen schuld in Hem.” (Joh. 18:38 / HSV)

Wat is waarheid?

Naschrift

Objectief en subjectief

Wat en hoe

Geloofswaarheid

In gesprek

© Timon Beeftink

Naschrift

“Mijn hoofdgedachte was dat men in onze tijd vanwege de veelheid van kennis vergeten was wat *existeren* is en wat *innerlijkheid* te betekenen heeft en dat het misverstand tussen speculatie en christendom van daaruit moest begrepen worden.”(AON, 255 / SKS 7, 226)

Wat is waarheid?

Naschrift

Objectief en subjectief

Wat en hoe

Geloofswaarheid

In gesprek

© Timon Beeftink

Objectief en subjectief

“Voor de objectieve reflectie wordt de waarheid iets objectiefs, een voorwerp, en het komt erop aan het subject buiten beschouwing te laten. Voor de subjectieve reflectie wordt de waarheid de toe-eigening, de innerlijkheid, de subjectiviteit.” (AON, 199 / SKS 7, 176)

Wat is waarheid?

Naschrift

Objectief en subjectief

Wat en hoe

Geloofswaarheid

In gesprek

© Timon Beeftink

Wat en hoe

"*Objectief wordt geaccentueerd:* wat *gezegd wordt; subjectief:* hoe *het gezegd wordt*." (AON, 209 / SKS 7, 185)

Wat is waarheid?

Naschrift

Objectief en subjectief

Wat en hoe

Geloofswaarheid

In gesprek

© Timon Beeftink

Geloofswaarheid (1)

“Hier is zo’n definitie van de waarheid [als subjectiviteit]: *de objectieve onzekerheid, vastgehouden in de toe-eigening van de meest hartstochtelijke innerlijkheid, is de waarheid,* de hoogste waarheid die er voor een *existerend mens* is.” (AON, 210 / SKS 7, 186)

Wat is waarheid?

Naschrift

Objectief en subjectief

Wat en hoe

Geloofswaarheid

In gesprek

© Timon Beeftink

Geloofswaarheid (2)

“Maar de bovenstaande bepaling van de waarheid is een omschrijving van geloof. Zonder risico geen geloof. Geloof is nu juist de tegenspraak tussen de oneindige hartstocht van de innerlijkheid en de objectieve onzekerheid. Kan ik God objectief grijpen, dan geloof ik niet.” (AON, 211 / SKS 7, 187)

Wat is waarheid?

Naschrift

Objectief en subjectief

Wat en hoe

Geloofswaarheid

In gesprek

© Timon Beeftink

In gesprek

Hoe verhoudt de gelovige zich tot God?

Hoe kan er in geloof sprake zijn van waarheid?

Kan ik mij denkend tot God verhouden?

Wat is waarheid?

Naschrift

Objectief en subjectief

Wat en hoe

Geloofswaarheid

In gesprek

© Timon Beeftink

Kierkegaard: Niet te geloven!

Vierde avond

Jezus en Lazarus

“En toen Jezus dat hoorde, zei Hij: Deze ziekte is niet tot de dood, maar is er met het oog op de heerlijkheid van God, opdat de Zoon van God erdoor verheerlijkt wordt.” (Joh. 11:4 / HSV)

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

Welke ziekte?

Waarom leidt de ziekte van Lazarus niet tot de dood?

Is er een verschil tussen geestelijke en lichamelijke dood?

Hoe denk jij dat dood en zonde zich tot elkaar verhouden?

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

De ziekte tot de dood

“[V]ertwijfeling [is] de ziekte tot de dood, die kwellende tegenspraak, die ziekte in het zelf eeuwig te sterven, te sterven en toch niet te sterven, de dood te sterven. Want sterven betekent dat het voorbij is, maar de dood sterven betekent: het sterven beleven.” (ZD, 30 / SKS 11, 134)

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

De mens is geest

“De mens is geest. Maar wat is geest? Geest is het zelf. Maar wat is het zelf? Het zelf is een verhouding die zich tot zichzelf verhoudt, of is in de verhouding het feit dat de verhouding zich tot zichzelf verhoudt. Het zelf is niet de verhouding, maar dat de verhouding zich tot zichzelf verhoudt.” (ZD, 25 / SKS 11, 129)

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

Vertwijfeling

“Dit is namelijk de formule die de toestand van het zelf beschrijft wanneer de vertwijfeling volledig is uitgeroeid: waar het zich tot zichzelf verhoudt en zichzelf wil zijn, vindt het zelf op een doorzichtige wijze zijn grond in de macht die het stelde.” (ZD, 27 / SKS 11, 130)

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

Een voorbeeld (1)

“Men vertelt over een boer die blootvoets naar de hoofdstad was gekomen en die zoveel schillingen had gekregen dat hij zich een paar kousen en schoenen kon kopen en nog zoveel over hield dat hij zich lazarus kon drinken — men vertelt dat hij, toen hij stomdronken huiswaarts wilde keren, midden op de landweg bleef liggen en in slaap viel. Toen kwam er een wagen aangereden en de koetsier …

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

Een voorbeeld (2)

… riep hem toe dat hij zich uit de voeten moest maken, anders zou hij over zijn benen rijden. De dronken boer werd wakker, keek daarop naar zijn benen, en toen hij die vanwege de kousen en schoenen niet herkende, zei hij: ‘Laat hem maar rijden, het zijn mijn benen niet’.” (ZD, 69 / SKS 11, 169)

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

Zonde

“Zonde is: *voor God, of met de voorstelling van God vertwijfeld niet zichzelf willen zijn of vertwijfeld zichzelf willen zijn*.” (ZD, 93 / SKS 11, 191)

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

Geloof

“Maar al te vaak heeft men over het hoofd gezien dat het tegenovergestelde van ‘zonde’ hoegenaamd niet ‘deugd’ is. [...] Nee, *het tegenovergestelde van zonde is geloof*, zoals dat heet bij Romeinen 14, 23: “Al wat uit het geloof niet is, dat is zonde”. En dat is voor het hele christendom één van de meest beslissende bepalingen: dat het tegenovergestelde van zonde niet deugd is, maar geloof.” (ZD, 99 / SKS 11, 197)

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

In gesprek

Wat is de existentiële waarde van jouw geloof?

Jezus en Lazarus

Welke ziekte?

De ziekte tot de dood

De mens is geest

Vertwijfeling

Een voorbeeld

Zonde

Geloof

In gesprek

© Timon Beeftink

Kierkegaard: Niet te geloven!

Vijfde avond

De vogel en de lelie

“Kijk naar de vogels in de lucht: zij zaaien niet en maaien niet, en verzamelen niet in schuren; uw hemelse Vader voedt ze evenwel; gaat u ze niet ver te boven? Wie toch van u kan met bezorgd te zijn één el aan zijn lengte toevoegen? En wat bent u bezorgd over de kleding? Kijk naar de lelies in het veld, hoe ze groeien; ze werken niet en spinnen niet; en Ik zeg u dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet gekleed ging als één van deze.” (Mat. 6:26-29 / HSV)

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Ingang

Wat vond je van de tekst?

Wat vond je van Kierkegaards schrijfstijl?

Welke boodschap wil Kierkegaard overbrengen?

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Kijken naar jezelf

“Maar de lelie en de vogel, die alleen maar bezig zijn met het onderwijs en zich alleen maar daarin verdiepen, bemoeien zich helemaal nergens mee, kijken naar rechts noch naar links, prijzen noch bestraffen zoals een leraar dat pleegt te doen. [...] Ze kijken niemand naar de ogen, ze kijken alleen naar zichzelf. En toch, toch is het bijna onmogelijk niet iets van ze te leren, als je op ze let.” (CT, 23 / SKS 10, 22)

De vogel en de lelie
Ingang
Kijken naar jezelf
Kritiek op christenheid
Wat de liefde doet
Afsluitend gesprek
Woord van dank
Leestips
Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Kritiek op christenheid

“Laten we dit niet vergeten, en laten we ook nooit vergeten, dat de heidenen die in de christenheid worden gevonden het diepst gezonken zijn. In de heidense landen zijn ze nog niet verheven tot het christendom, hier zijn ze gezonken tot onder het heidendom. Ginds horen ze bij het gevallen mensengeslacht, hier zijn ze na te zijn opgericht, opnieuw gevallen en nog dieper.” (CT, 25 / SKS 10, 23-4)

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Wat de liefde doet (1)

“[G]eloof in de liefde!” (WLD, 25 / SKS 9, 23)

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Wat de liefde doet (2)

“Degene ten aanzien van wie ik plichten heb is mijn naaste, en wanneer ik mijn plicht vervul toon ik dat ik de naaste ben. Christus spreekt namelijk niet over de naaste kennen, maar over zelf de naaste worden, te laten zien dat jij de naaste bent, zoals de Samaritaan dat liet zien door zijn barmhartigheid.” (WLD, 31 / SKS 9, 30)

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Wat de liefde doet (3)

“De godsverhouding is het waarmerk, waaraan de echtheid van de liefde voor mensen wordt onderkend. Zodra een liefdesrelatie mij niet dichter bij God brengt, en zodra ik in een liefdesrelatie de ander niet dichter bij God breng, is die liefde geen ware liefde, al was ze het hoogste goed van het aardse leven van de geliefden.” (WD, 136 / SKS 9, 124)

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Afsluitend gesprek

Wat betekent geloven voor mij?

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Woord van dank

Wat vond je van de cursus?

Wat was goed?

Wat kon beter?

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Leestips

Hoe geëngageerd te lezen

Inleidende werken

Mijn persoonlijke favorieten

Kijk ook op https://kierkegaardniettegeloven.wordpress.com/hoe-verder/

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink

Een kleine gunst

https://kierkegaardniettegeloven.wordpress.com/zij-gingen-je-voor/

De vogel en de lelie

Ingang

Kijken naar jezelf

Kritiek op christenheid

Wat de liefde doet

Afsluitend gesprek

Woord van dank

Leestips

Een kleine gunst

© Timon Beeftink